

RÖTT ÄR RÄTT. Rött är färgen som sticker ut i höst, och materialet är utan tvekan päls. Svenska Rodebjer prickar in flera av trenderna i sin höstkollektion.

HÖSTENS MODERNA MATERIAL

Modevärldens vurm för lurviga ytterplagg de senaste säsongerna fortsätter även i vinter. Men de mest trenddrivande designerna väljer bort äkta päls till fördel för nya, mer moderna material. I bräschen går den brittiska designern Stella McCartney som gjort sig känd för att framgångsrikt ha byggt upp världens första vegetariska lyxmodemärke. Inga fjädrar, skinn eller pälsar syns i hennes kollektioner.

När hon för första gången satte sina lurviga silhuetter på catwalken, på visningarna för höst/vinter 2015, var det ändå med viss tveksamhet hon visade upp sin naturtrogna fuskpäls. "Modern fuskpäls ser precis ut som äkta päls. Så fort den lämnar ateljén är det omöjligt att se att den inte är äkta", sa Stella McCartney till The Guardian. Lösningen är en liten etikett på ärmen som deklarerar vad det handlar om: *Fur Free Fur*.

ATT TYDLIGARE värderingar präglar lyxmodebranschen just nu står klart. Shoppingsajten YOOX Net-a-porter, ofta ansedd som pionjären online för plagg med hög modegrad, gick tidigare i år ut med att de nu blir helt pälsfria.

De har bland annat baserat beslutet på en kundunder-

sökning där de intervjuat 25 000 av sina kunder, inklusive deras "E.V.I.P.s": kunder som shoppar för mer än cirka åtta miljoner kronor per år. Resultatet talar sitt tydliga språk: fler än hälften ville att de skulle sluta sälja päls. Sagt och gjort. Med sina 2,9 miljoner kunder i 180 länder och en omsättning på 1,9 miljarder euro, är det här valet naturligtvis ett beslut som får effekt och inte minst signalerar vart modevindarna blåser.

I AUGUSTI I ÅR hade Vogue Paris djurskydd och fuskpäls som tema, supermodellen Gisele Bündchen pryddes omslaget iklädd leopardmönstrad klänning och en enorm, lurvig fuskpäls hängd över huvudet. Andra förespråkare av en pälsfri modevision är Calvin Klein, som redan 1994 slutade med äkta päls. Även Hugo Boss och Armani väljer bort äkta päls i sina kollektioner. På hemmaplan är exempelvis märkena Hope och Back pälsfria.

För designern Ann-Sofie Back är valet att inte använda vare sig päls eller skinn en självklarhet som genomsyrar designerns livsstil.

– Jag har varit vegetarian till och från de senaste tjugo åren. Efter att ha tvingat mig själv att konfronteras med hur djur behandlas i matindustrin, där inte bara kött utan mjölk, ägg och ost är lika fruktansvärt producerat, har jag valt att bli vegan. Då är det självklart att jag inte heller tycker att man kan göra kläder av djur. Själva miljöaspekten i det hela är en stor bonus, men inget som var avgörande i mitt fall, säger Ann-Sofie Back.

BÅDE PÄLS OCH skinnproduktion slukar stora mängder kemikalier och vatten. Stella McCartney har jämfört miljökostnaderna mellan brasilianskt kalvläder och återvunnen polyester som används i deras syntetiska skinn. Resultatet talar sitt tydliga språk: kalvskinnen har 24 gånger så hög negativ miljöpåverkan jämfört med återvunnen polyester.

Men även syntetmaterial är en bov i materialdramat, då de släpper ifrån sig mikroplaster.

Länge har fleece ansetts vara värstingen. Nu visar en studie som det svenska forskningsprogrammet Mistra Future Fashion har gjort att det även gäller andra polyesterplagg, som trikå. Ska man sluta köpa plagg i syntetmaterial?

– Det enkla svaret är nej, säger Sandra Roos, forskare på forskningsinstitutet Swerea IVF och Mistra Future Fashion. Hon menar att alternativet till syntetfibrer, som bomull och viskos, inte är ett alternativ ur miljö- kontra prestandasynpunkt.

– Bomullsodlingen ger stora skador på grund av bekämpningsmedel och konstbevattning. Mycket syntet kan ersättas med skogsfibrer. Men vi behöver slitstarka syntetfibrer i till exempel strumpor som viskos inte kan ge oss. Och ullen skulle aldrig räcka. Så vi behöver syntetfibrer, säger Sandra Roos.

Mistra Future Fashion har forskat på hur man kan förhindra att mikroplaster släpps från våra plagg, redan i produktionen. En lösning är att skära ut tyget med ultraljudssvets. En annan att dammsuga plaggen under tillverkningen. Syntetplagg släpper även mikroplaster när vi tvättar dem. För att minimera detta tipsar Sandra Roos om att fylla tvättmaskinen till max och inte tvätta i långa tvättprogram. Då minskar friktionen mellan kläderna och mindre fibrer släpps.

DET SVENSKA MODEMÄRKET Filippa K har börjat att tänka mer på hur plaggen tvättas, och säljer en tvättpåse som dels skyddar fibrerna så att plaggen kan leva längre, och dels filtrerar bort en stor del av mikrofibren som släpps under tvätt. Den är tillverkad av organisationen Stop! Micro Waste som jobbar för att minimera mikroplaster i haven.

– De viktigaste fibrerna att filtrera bort är de syntetiska eftersom de inte bryts ner i naturen, som de naturliga fibrerna gör. Det här är en tillfällig lösning på ett stort problem som hela industrin måste engagera sig i, säger Elin Larsson, hållbarhetschef på Filippa K.

Kanske vore det smartaste att satsa mer på naturliga material som inte behöver tvättas så ofta, som exempelvis ull, med sina naturligt smutsavvisande och vattenavstötande egenskaper.

FOTO: MIKAEL SCHULZ

ANNA BLOM

... är frilansjournalist i Stockholm och New York och Två Dagars modeskribent.

HÖSTENS HETASTE TRENDER

KOSTYMEN

Powerkostymen gör comeback! Om det är ett köp du ska satsa på i höst är det en snygg vardagskostym. Tänk markerade axelpartier och byxor med pressveck. Välj mellan en rak silhuett eller en mer feminin med markerad midja. Trendpendeln svänger generellt åt alltmer tyg och mindre bar hud.

RUTOR

Mönstret som tveklöst syns på flest catwalkgolv för hösten är olika varianter av rutigt. Låna stillinspiration från Savile Row och klassiskt skrädderi som hos Stella McCartney, där mönstret var ett återkommande tema genom hela vinterkollektionen.

RÖTT

Att världsläget påverkar modets kreatörer råder det ingen tvekan om. Vi har sett mycket loggor och slagkraftiga budskap på plaggen, och rött är höstens trendfärg nummer ett i sann revolutionär anda. Nyanserna går från vinröd till tomatröd och går igen i allt ifrån vippiga klänningar hos Alexander McQueen och Chloé till en långsmal rock hos Emporio Armani och träningsoverall med revärer hos Marc Jacobs.

JEANS, JEANS, JEANS!

Denim går aldrig ur modet men den här säsongen hamnar blätuyget extra mycket i blickfånget. Bär gärna en "jeansuniform" från topp till tå. Plocka referenser från USA:s prärievidder och satsa på mörk rådenim eller ljusa tvättar – du bestämmer, så länge det är plagg i jeansstyg är allt rätt.

Klänning från House of Dagmar i ull och viskosjersey, 1 895 kronor.

Kavaj från House of Dagmar i polyester, ull och lycra, 3 695 kronor. Dagmar själva rekommenderar att du hänger ut och vädrar ullplagg och stickade plagg då de i princip "tvättar sig själva".

FOTO: TOBIAS LUNDKVIST

NAMN: Kristina Tjäder.

GÖR: Grundare och creative director på svenska modemärket Dagmar som hon driver tillsammans med sina två systrar.

BÄR I HÖST: Herr-rutor, stickade tröjor och en klassisk skjorta med någon extra detalj.

”Rött är den färg som verkligen utmärker sig i höst”

Hos Dagmar är hållbarhetstänket ständigt närvarande. Och det behöver inte alltid vara svårt – ibland räcker det att välja stickat.

Vad kännetecknar Dagmars höst- och vinterkollektion?

– Den här hösten har vi inspirerats av en konstnär som heter Svenja Deininger. Hennes tavlor är som geometriska grafiska landskap, och hennes språk rymmer väl med vårt, som också ofta är grafiskt. Vi har till exempel en stickad tröja där vi blandat alpaca med ett fluffigt garn som nästan ser ut som päls, det skapar mönster och väldigt fina kontraster. Ett hållbarhetstänk genomsyrar hela vår filosofi, även den här hösten.

På vilket sätt genomsyrar det tänket höstkollektionen?

– Vi gör väldigt noggranna val när det gäller alla våra material. Om det inte är ekologiskt eller återvunnet, så försöker vi välja material med så lite miljöpåverkan som möjligt i framställningsprocessen. Ett annat sätt är att skapa plagg som håller länge, både material- och stilmässigt. Det är inga plagg som man använder några gånger och sedan slänger.

Hur tänker ni när ni väljer material?

– Jag försöker tänka återvunnet så mycket som möjligt, till exempel jobbar vi med återvunnen kashmir, som är ett väldigt härligt material. Stickat är bra överlag, det blir inte så mycket spill i produktionen. Ofta sticker man upp den exakta modellen och storleken man ska ha, och det blir inte så mycket restmaterial som med till exempel vävda tyger. Vi försöker även tänka på att använda så rena material som möjligt, så att de lätt ska kunna återvinnas.

Vilka plagg tycker du man ska satsa på om man vill uppdatera garderoben i höst?

– Jag tycker man kan satsa på en skjorta i herrmodell, kanske en där det händer något vid ärmen, som långa manschetter till exempel. Även en härlig stickad tröja, kanske i rött, som är den färg som verkligen utmärker sig den här hösten.

1. Keps från River Island i lackmaterial av 100 procent polyuretan, 249 kronor.
2. Tröja från Filippa K i ull, 1 500 kronor.
3. Jacka från Stylein i ull och polyester, 3 799 kronor.
4. Flanellskjorta från Arket i bomull och ull 690 kronor.
5. Kjol från Rodebjer i ull och polyamid, 3 700 kronor.
6. Jeans från Lindex i Lindex Better denim; det vill säga bomull som är återvunnen, ekologisk eller så kallad Better cotton (Better cotton är inte

- ekologisk, men odlas på ett mer hållbart sätt än konventionellt odlad bomull), 399 kronor.
7. Scarf från Rodebjer i modakryl, akryl och polyester, 2 799 kronor.
8. Skor från Monki i läderimitation, cirka 400 kronor.
9. Jeansjacka från Cheap Monday i ekologisk bomull, 700 kronor.
10. Kavaj från Filippa K i polyester, ull och elastan, 3 500 kronor.
11. Byxor från Filippa K i polyester, ull och elastan, 1 800 kronor.

NAMN: Rasmus Wingårdh.
GÖR: Designer för Uniforms for the dedicated.
BÄR I HÖST: "Jag ser ofta likadan ut, i vinter kommer jag bära en lång marinblå ullrock, solglasögon och en minimössa."

"Allt blir lite mer i herrmodet"

För männen går modesvängarna lite långsammare, vilket gör det lätt att välja plagg som inte faller under kategorin slit-och-släng.

Vad kännetecknar hösten och vintern 2017 på herrsidan?

– Jag skulle säga att höstmodet kännetecknas av långa rockar, lite längre och bredare än vi sett tidigare, med större slag. Det är mer volym generellt sett i herrmodet, byxorna blir också lite lösare. Allt blir lite mer helt enkelt. Om man pratar färger så dras vi till det ljusgrå och det mönstrade, inte för iögonfallande, utan gärna av en "tweedig" karaktär.

Det låter som en ganska klassisk höst?

– Herrmodet förändras ganska lite från säsong till säsong, det är mer små detaljer som justeras och modebilden är generellt sett lite mer konservativ än på damsidan. Det finns något intressant i de små förändringarna, utmaningen blir att skapa något som är både tidlöst och modernt.

Hur arbetar du med hållbarhet?

– Vi tänker väldigt mycket på det. I dagsläget är åttio procent av Uniforms for the dedicateds kollektion av enbart ekologiska eller återvunna material. Ett annat sätt att jobba med hållbarhet är att vara ganska minimalistisk och se till att plaggen har en viss tidlöshet över sig, som gör att de blir favoritplagg som man har länge. Det tredje sättet är att göra produkter som går att återvinna. Då gäller det att allt går att återvinna. Om plagget är i ett material, och knappar eller dragkedjor i ett annat, så måste detta separeras vilket är en kostsam och komplicerad process. Så hur man bygger upp plaggen är en lika viktig del som något annat. Men den största boven är masskonsumtionen. Jag tror vi måste ändra uppfattning om konsumtion, sluta köpa 3 för 1 och i stället köpa ett plagg och ta hand om det länge.

Om man vill uppdatera höstgarderober med några säkra kort, vad ska man satsa på?

– En ullrock som du känner att du kan bära längre än bara den här säsongen, som är så klassisk att du kan ha den i många år. Jag skulle även satsa på ett par härliga manschesterbrallor.

Tröja från Uniforms for the dedicated i 100 procent ekologisk bomull, 1 300 kronor.

Byxor från Uniforms for the dedicated i 100 procent ekologisk bomull, 1 400 kronor.

HÖSTENS HETASTE TRENDER

SLIPSEN

Jo, att bära slips är alltid klassiskt och snyggt. Men den här säsongen har accessoaren gjort comeback på catwalken och blivit högsta trend. Modellen de jour är smal, rak och enfärgad i mörka toner eller med inslag av ett sobert mönster.

SLOGAN-TRÖJAN

Vårens och sommarens trend med synliga logotyper på t-shirten är fortfarande med oss i höst fast i en mer påklädd och långärmad version. Gärna i stickade material och i starka färger

ORANGE

Knalliga färger som lutar åt neonghallet har vi sett i modebilden som accentfärger ett bra tag. Men nu har en av dem tagit ett kliv upp på trendtrappan. Orange syns i höst både i enfärgade plagg och för den vågade i topp-till-tå-looker.

DEN DUBBELKNÄPPA KOSTYMEN

På herrsidan är höstens hetaste kostymsilhuett tydligt influerad av åttiotalet. Tänk breda axelpartier och en boxig silhuett. Låt en av de två knapparna vara oknäppa (helst den undre), eller bär den helt oknäppt.

1. Tröja från Wood wood i 100 procent mulesing-fri merinoull, 1300 sek.
2. Slips från Filippa K i ull och siden, 600 kronor.
3. Mössa från Filippa K i ekologisk bomull, 550 kronor.
4. Rock från H&M i kashmir, polyamid och ull, 1 499 kronor.
5. Tröja från Arket i ull och bomull, 890 kronor.
6. Jacka från River Island i 100 procent polyester, 1 099 kronor.
7. Kostym från Oscar Jacobson i ull, 7 999 kronor.
8. Sneaker från Vagabond i bland annat återvinningsbart körsbärstrå, 1 400 kronor.
9. Kavaj från Sand i ull, 4 299 kronor.

